

סוף זמן קרי"ש

עש"ק ויקהל
8:43

עש"ק פקודי 8:37

מאן דלא קרי קרי'ש בענתה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדרק בלק ספד'.

בי"ה

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה
פרשת ויקהל
מס' נישין נ. ער נב.
פרשת פקודי
מס' נישין נב: ער נד:

תנ"א וא מן לעתם רבי' נחורא'
ואו ר'א אבא' לעבדקתין אן ארבעת חזיתין
מזבחי רבינו שליט"א בסיום ספר קידושין

התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקהל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שנה י' גליון י"ט (תי')

ויקהל

כ"ג אדר א' תשס"ח

הבערה לחלק יצאת

יש לרמז בהא דפליגי מ"ד חד אמר הבערה ללא יצאת וחד אמר לחלק יצאת (שבת ע.ו.), הבערה ללא יצאת רומז שהבערת היינים וגבורות ללא ולכלום יצאו כי לא ישלטו כלל, והוא ע"י לחלק יצאת שמחלקין הצדקה לעניים ע"י נמתקין היינים ונמשכן חסדים חיים ארוכים. ולא פליגי הני מ"ד, אלו ואלו דברי אלקים חיים.

שנת ושינה

פירוד מן הערב רב

ויקהל משה. נראה לומר, כי הנה כאשר נצטוו בני ישראל לתת נדבה לבני המשכן, נכספו והשתוקקו גם הערב רב אשר עלו אתם לתת חלקם בנדבה, ומסתמא היו כל הערב רב מאוחדים בחבורה אחת, והיה להם כח השפעה גדול, שהרי היו רבים במספר מבני ישראל כמה פעמים. ולכן כאשר נאמר לבני ישראל קחו "מאתכם" תרומה לה', ולא מן הערב רב, הוצרכו ישראל לעשות כל טעוקי, כדי להשמר מן הערב רב, התחברות בין בני ישראל הכשרים, כי אף שיתכן לישראל לעסוק בתורה ובמצות גם כשאין אחדות ביניהם, אך כדי שיוכלו לעמוד איתן נגד השפעת הערב רב ולהתרחק מהם בתכלית הריחוק, לא סגי במה שישמור כ"א תורה ומצוות לעצמו, כי יחיד בטל במיעוטו נגד הרבים המאוחדים, ועל כן הוצרכו ישראל להתקבל ולהתאחד, כדי לשמור על הפירוד המוחלט בינם לבין הערב רב.

והשתא א"ש מה שאמר הכתוב ויקהל משה, כי בהקדלה זו שהקדלה משה את ישראל הכשרים, יצאה לפועל ההפרדה הגמורה בינם לבין הערב רב, ומכלעיי ההקדלה וההתחברות בין הכשרים אי אפשר לשמור על פירוד והתבדלות מן העיר.

דברי יחזקאל

כתוב דברים כהווייתן

ששת ימים תעשה מלאכה ביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'. כבר דקדק רש"י"ל מפני מה הקדים להם אזהרת שבת לצויו מלאכת המשכן, ונראה הדנה כתב רש"י"ל ויקהל משה, למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר. וביאר במשכיל לדוד, כי לא רצה משה רבינו לומר לישראל פרשת מלאכת המשכן בו ביום שירד מן ההר דהיינו ביום הכיפורים, לפי שאין מלאכת המשכן דוחה שבת, ויום הכיפורים דינו כשבת לכל דבר (מגילה ז.ו.), וחשש משה שמרוב חשק וירחם למצוה, ובפרט להיותה כפרה על מעשה העגל, שמא יתחילו מיד בו ביום להביא נדבתן.

אכן מקום יש אתי לחדש ולומר דאף שפרשת נדבת המשכן אמר משה רבינו לישראל רק למחרת יום הכיפורים, מכל מקום פרשה הראשונה של אזהרת השבת אמר להם תיכף בדרתו מהר סיני בעצם יום הכיפורים, שהרי מפרשה זו לפינן איסור ל"ט מלאכות דשבת, ופרשה זו שייכת גם ליום הכיפורים, שהרי יום הכיפורים דינו כשבת לכל דבר, ולפי זה יצא לנו טעם חדש למה הקדים אזהרת השבת לפני ציווי מלאכת המשכן, כי הכתוב ששמיענו דברים כהווייתן, אשר תיכף בדרת משה מהר סיני ביום הכיפורים למד עם בני ישראל הלכות שבת ויום כיפור, למען ידעו את המעשה אשר יעשו בעצם היום ההוא, ושוב למחרתו אמר להם פרשת מלאכת המשכן.

ברך משה

בכל דרכיך דעהו

ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל אמרו זה הדבר אשר צוה ה' לאמר קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לב יביאה את תרומת ה'. פירוש קחו מאתכם. שתקחו מכם בעצמכם, תרומה לה', והדר מפרש הכתוב הא"ך תקחו מכם בעצמכם תרומה לה' ואמר כל נדיב לבו. היינו כל דבר שלבו בו אדם חושק ומתאה. יביאה. אותו הדבר בעצמו יביא. את תרומת ה' היינו שלא יכון למלא תאוותו ח"ו רק יעשה לשיש ויקיים בכל דרכיך דעהו והטעם מוכיח לפרש כן שנקוד על תיבת יביאה וקף גדול.

דברי יחזקאל

גורל הענין לקבץ מעות

קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'. עפ"י מה שמוכח בספד"ק יטב לב פ' תולדות עיי"ש. ח"ל ועובדא ידענא איש אחד חסיד ועשיר מן שינואור ר' יעקב ז"ל שלח טבאקן להדיק מלובלין ע"י אב"ז זצ"ל ושמעתי מפי קדשו שהי' במחשבתו הרי לא אמרו הנותן דרוח לתי"ח כאלו מביא בכורים רק המביא דרוח לתי"ח כאלו מביא בכורים, משמע אפילו אינו שלו רק הוא המביא נחשב בכורים ואמר כן הדי רצון שהיה נחשב לפני ה' בכיורים, כך עלה במחשבתו של זקני ז"ל ותיכף כשהביאו להרבי מלובלין הריחו בו ואמר שמירח ריח בכורים ואין זה חידוש כי החסיד ר' יעקב המשלח הרב משינואור המביא עכ"ל, מציונו למדין מן המעשה הנ"ל שאף האדם המביא נדבתו של אחרים אף כי הנדבה אינו שלו מ"מ יחשב לו כאלו בעצמו נדב אותו כאלו הביא בכורים, נמצא לפי זה שיש שני אופנים בנותני צדקה האחד הוא הנותן הצדקה משלו, והשני מי שאין לו ממנו ליתן ומביא נדבתו של אחרים ג"כ למצוה יחשב בהבאתו אותה. וזה שאמר הכתוב כאן "קחו מאתכם תרומה לה'", מי שיש לו, יתן התרומה לה' וזה וכתב ונחושת. אבל מי שאין לו ממנו ליתן תפשו אותה לעשות מצוה מה יעשה, ע"י אמר הכתוב ועצה טובה קמ"ל כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' יתן ר' שנדבה לבו אותו לקיים המצוה, או "יביאה" את תרומת ה' יתירח עצמו להביא נדבתו של אחרים ובהבאתו אותה יחשב לו "את תרומת ה'".

באר מנחם

כיצד לעשות תשובה

מרבית העם להביא מדי העבודה למלאכה וגו' ויצא משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה. וקשה מה היה אכפת למשה שהעם מרבית להביא, מוטב שירבו מאשר ימעיטו, והערך ישאר לבדק הבית. ור"ל, שמעשה המשכן היה כדי לכפר על חטא העגל, ואם כן היו כולם בעלי תשובה, ואם מרבית בתשובה יותר מהצורך לעולים לקלקל ח"ו, ע"כ צריכים לשאול מהכח כיצד ואיך לעשות תשובה, והוא הפי': מרבית העם להביא, שחכמי הלב הרגישו שהעם עושים תשובה יותר מהצורך והיריעו על כך למשה רבינו ע"ה והוא באמת הורה שלא יעשו עוד מלאכה.

מהרי"ם מבעלזא ז"ע

עיקר יהדות תלוי בזריזות

הנשאים הביאו גוי. ד"ז הדיק מפליץ זצ"ל מביא: ברש"י (מתנחומא פקודי י"א, ובמד"ר י"ב י"ט) והנשאים הביאו חסר י' לפי שנתעצלו בנדבת המשכן, אמר זקני הק' מורי' (הואי' הרי"מ) ז"ל, מכאן משמע שעיקר יהדות תלוי בזריזות והתלהבות לעבודתו ית"ש, ובעצתלות נחסר להם היוד, עכ"ל.

לשני יתרה

אוצר הגנוז

כיבוי עלקטער בזמניו בשבת

הנה בשבת בית יצחק (י"ד ת"א ס"א ק"כ אות ד') כ' בפשיטות דהמכבה אור כזה המתהויו יש כח עלקטערצטא"ט חייב משום מכבה וכו' ואף דמכבה גחלת של מתכות פטור כמבואר שבת ד"א מ"ב וברמב"ם ובס"י ש"ד, זה דוקא גחלת של מתכות שבת ד"א שורף, אבל שלהבת עלקטערי"ת שהוא שורף חייב משום כיבוי בשבת ע"כ – ור"ל גחלת של מתכות אינו אש ממש ואינו יכול לשרוף דבר אחר, משא"כ שלהבת עלקטערי"ק הוי כאש ממש שורף ד"א – ובספרו (י"ד ת"א ס"א ק"כ אות ח') שוב כ' הבית יצחק דיש לדון בזה אי כיבוי עלקטערי"ד הוי דאורייתא לפמשי"כ רש"י (שבת דף קל"ד) דמשי"ה מכבה גחלת של מתכות פטור משום שאינו עושה פתח ובכ"ה אף למ"ד משאצ"ג חייב מ"מ כיון דלא משכחת במתכות כיבוי לעשות פתחין פטור, ולפי"ז לכאורה בשלהבת עלקטערי"ד ג"כ פטור דלא נעשה פתחין, אולם שוב כתב דבשלהבת ואור גמור כמו עלקטערי"ק שפיר י"ל דחייב וכותב רש"י (שם) כיון דלית ל' פתח אינו שורף יפה דלא נתעכל שום דבר, משא"כ שלהבת עלקטערי"ד שהוא אש גמור הוי מכבה מה"ת, ומפרש שם ד' המגיא שכ' דבמתכות ל"ה כיבוי שאינו שורף דנראה דר"ל שאינו שורף והבין המגיא כן כונת רש"י במשי"כ דלא נעשה פתח דר"ל שאינו שורף משי"ה ל"ה אש ממש, משא"כ באש עלקטערי"ד שורף ממש יש בו כיבוי דאורייתא.

אולם שוב אח"ז העיר הבית יצחק דהלא לא הוי דומיא דמלאכת המשכן שהי' הכיבוי תיקון שיהי' הפתחין ראויין למלאכת הצורפין והאר"ך בזה אי למ"ד משאצ"ג חייב אי בעי שיהי' דבר שיהי' ראוי לעשות ממנו פתחין וחלי לה בפלוגתות רש"י ותוס' בהטעם דהמכבה נר כח על השמן ועל הפתילה דפטור לר"ש וכו' וסיים דצ"ע לדינא – ובמפתחות (שם לס"י ל"א) כ' דכעת נודע לו בביור דבג"ר עלקטערי"ק רק בב' צדדיו יש חוט ממתכות אבל באמצע עושין חוטין כמאמבוס [מין מצדו] או מחוטין צמר גבן מטובל בחומץ גפרית [שוועפלזיורען], ואיכ"ש בו משום כיבוי דאורייתא ע"כ – ור"ל דחוטין אלו הוי כעין וזה נעשה כפתחין והוי דומיא דמשכן וחייב בכיבוי עלקטערי"ק מה"ת למ"ד משאצ"ג חייב יע"ש.

ומבואר דבשבת מחזה אברהם (ס"י מ"א מ"ב) אוסר הכיבוי עלקטערי"ד ג"כ מה"ת יע"ש ושכן ס"ל להצננת פננת ח"א ס"י רע"ג) – אולם בשבת קרן לדוד (שם) ס"ל דכיבוי עלקטערי"ד הוא רק שבות דהוי כגחלת של מתכות, וכי"כ בשבת פרי השדה (ח"א ס"י פ"א) בג"ר של הגא"ז דאם עשוי כמו העלקטערי"ש-ע-בל"כיסונג שפתילות שהשלהבת נאחו בהם הם של מתכות הוי רק שבות דכיבוי מתכות לכ"ע אינו אסור אלא מדרבנן בס"י ש"ד ע"כ. וכי"כ בשבת פני מבין (ס"י ג'ו) ובלבושי מרדכי ס"י מ"ז (והוא ס"ל דגם ההבערה הוי רק דרבנן), וכן נקט בפשיטות כדבריהם בתולדות שמואל (ס"י ע"ז אות ג'), ובתשי"ב באר משה (ח"ו ס"י כ"ח) כ' דמשי"כ הבית יצחק במפתחות לאסור כיבוי עלקטערי"ד מה"ת מטעם שהתקתי לעיל, בזמניו כבר אין משתמשין בו לצורך עלקטערי"ד, וע"כ נשאר ההלכה דכמו במתכות ל"ה כיבוי דאורייתא אלא דרבנן כמו כן בכיבוי עלקטערי"ד אין בו איסור תורה יע"ש.

(המשך בעמוד ד)

בין גדולי הרבנים שהיו במחצית הראשונה של המאה השביעית למספרנו, יתנוסס לתפארה שמו של רבי יוסף שאול הלוי רבה של לבוב, האדם הגדול בענקים הגאון המובהק, מאור הגולה, רבן של ישראל, אשר האיר פני תבל בחכמתו, מעמודי ההוראה שבתקופות האחרונות.

נולד בשנת תקס"ח בעיר ברעזאן שבגאליציה המזרחית, לאביו הרב הגאון המפורסם מוה"ר ארי' ליבוש הלוי נאטאנאהן זצ"ל, בעל מחבר ספר בית אל, (פלפולים וחיידושי מסכתות, לבוב תרל"ה), והרבה פעמים מזכיר רבינו בספריו, חיידושי תורה, מה ששמע מפי מורו אביו הגאון זצ"ל.

עוד בהיות רבינו צעיר לימים, בשחר טל ילדותו, התחילו להתגלות בו כשרונותיו המצוינים, דמות דיוקנם של גדולי ישראל שבאותה תקופה, ובהיותו בן עשרים, שקיל וטרי עם רבני גאוני דורו, הגאון רבי עקיבא איגר, החתם סופר, מהר"ם באנעט, הגאון מוהר"צ העלליר האבד"ק באניהאד ואחרים, ותשובותיו מזמן זה נדפסו בספר ים התלמוד (לבוב תקפ"ז).

רבינו קבע את זירתו בעיר לבוב, מקום משכן חותנו הרה"ק מוה"ר יצחק אהרן הלוי איטינגא, גיסו של הגאון האמיתי מוה"ר יעקב משולם אורנשטיין זצ"ל בעל ישועות יעקב. וחברו בלימודים הי' גיסו אחי אשתו, הגאון מוה"ר מרדכי זאב הלוי ז"ל, וחברו ביחד כמה חיבורים, מהם: ספר מפרשי הים הגהות וחיידושים על ספר ים התלמוד על מסי' ב"ק שחיבר דודם הגאון מוה"ר משה יהושע העשיל זצ"ל מטארניגרדא, אחיו של הגאון בעל ישועות יעקב, ונדפס בלבוב בשנת תקפ"ז, כן הוציאו לאור חיבורם מאירת עינים על הלי' טרפות הריאה, ספר מגן גבורים ב"ח על שיע' או"ח והגהות על השי"ס, קונטרס מעשה אלפס על הרי"ף ומפרשיו, נר מערב על הירושלמי.

גם הי' להם ספר שבת אחים והוא קובץ שו"ת אשר שניהם חיברו כמובא בהקדמת שו"ת מאמר מרדכי (לבוב תרי"ב) לגיסו הגאון מרדכי זאב הלוי איטינגא שכתב שם 'ויבשבתנו יחד מרבים השואלים להביא לפנינו שאלותיהם לבאר ספיקותיהם, והשבנו להם כיד הי' הטובה עלינו, קראנוהו בשם שבת אחים, ולאשר נפרדנו ולא נתנו פנינו לעבור עליהם שנית, לא ראו אור הדפוס, והמה בכתובים כשני מאות שאלות ותשובות', גם רבינו המחבר מזכירו בפתחה לחיבורו יד יוסף ויד שאול (לבוב תרי"א) וז"ל – אמנם ספר שבת אחים אשר נודע בקהל רב, כולל שו"ת רבות, לא ימצא אחת מהנה פה, כי מאז נפרדנו איש מעל אחיו שבת שבת אחים, לא ראיתיו עוד.

הכל תלוי במזל ואפילו ספר תורה בהיכל (זוהר פ' נשא) ומפאת סבה בלתי נודעה, ספרם שבת אחים, אשר הי' 'נודע בקהל רב' לא זכה לאור הדפוס, ונאבד מתוך ספרות השאלות ותשובות.

רבינו הגאון, מלבד שחיבר הרבה ספרים בשדה התלמוד ונושאי כליו, צירף גם הערות וחיידושים להסכמותיו המרובות, המהווים אף הם חיבורים שלמים בפני עצמם, בשקדנות יוצאת מן הכלל הי' עוסק בכתבת ספריו, ונודע ביותר מבחינת כמותו ואיכותו, חיבורו שואל ומשיב בששה מהדורות, שו"ת על ד' חלקי שיע' (לבוב תרכ"ה – תרל"ט), חיבור זה התחיל רבינו לכתוב בשנת תר"ד כמוזכר

היקולא דידיקיא

הגאון בעל שואל ומשיב זצ"ל
כ"ז אדר א' תרל"ה

בספרו עדות ביוסף על הלכות עדות ח"א דף י"ט ע"ב, ושם בדף כ' ע"ב מביא חיבורו כתי' נקרא קב הישר.

בשנת תרי"ז – אחרי משבר ממושך שעבר על קהילת לבוב, בקשר לשאלת הרבנות (כמובא בכלילת יופי, קראקא תרמ"ח) – נתקבל רבינו הגאון לאבד"ק לבוב, כמוזכר בספרו שו"מ מה"ד ח"ב סי' קפ"ט 'ודרך אגב אזכיר מה שנשאלתי בשנת תרי"ז בעת שהעתיקתי אהלי מחוך לעיר ב"י"ו שבט, בעת שנתקבלתי לאב"ד פת לבוב והיו מתאספים לאהלי שם הרבה אנשים, ונשאלתי וכו"', רבינו נתברך בהון ועושר, ולא לקח פרס מאוצר הקהל, וזכה לשבת על כסא חמיו זקינו הגאון המקובל מוה"ר מרדכי זאב הלוי זצ"ל אבי רבינו בעל ישועות יעקב, שמה כהן פאר כשמונה עשרה שנה, ומכל תפוצות ישראל, כי יפלא מהן דבר למשפט, היו פונים אליו לברר הדינים לאמתתה של תורה, והוא השיב לכל שואל דבר ה', והעמיד תלמידים הרבה גדולי ישראל.

כדאי כמו כן לציין, אף שרבינו לא הי' שידך לחסידים במובן המקובל, כלומר, לא טע להסתופף בצלו של רבי, אכן הי' קשור בקשרי ידידות אמיצה בצדיקי דורו, והתבשם מתורתם וקדושתם, והי' לו חליפות מכתבים עם הצדיק המפורסם הק' מו' יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, וכה הם דבריו בספרו דברי שאול על ח"י אגדות, 'חביבין ישראל שלא הצריכן הכתוב לשלוח (יומא נ"ב), וכתבתי בשנת תרכ"ג כ"א אב, להצדיק מק' זידיטשוב, שזה דוקא בזמן המקדש שתפלתנו היתה זכה, והיו בעצמם יודעים נגעי לבבם ולכוין דוקא מפני כבוד שמו, אבל עכשיו בגלות המר, נאטם לבנו וצריכין אנו להצדיק שתפלתו זכה ופרוש מעוה"ז שיתפלל עלינו', ובהסמכתו לספר מנוחת אשר (סיגעט תרל"ו) כותב – שמחתי כי יש לו יד ושם בלימוד גפ"ת וגם בתפילות ובקשות, ועיין רמב"ן עה"ת עה"פ כי יבוא אלי העם לדרוש אלקים – ובאחת מהסכמותיו יאמר על הגאון הקדוש מצאנו זי"ע, 'כבר הסכים הרב הגאון וכו' אשר בצלו אנו חיים'.

גם אצל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן היה רבינו, מסופר כשבא אליו רבינו ונכנס לחדרו של רבי מאיר'ל, ומצאהו יושב על יד השלחן בלי ספר פתוח, הרהר רבינו בלבו איך יתכן איש קדוש כזה יושב בטל ולא ילמד, כאשר נגש אל ר' מאיר ונתן לו שלום אמר לו הצדיק רבי מאיר, אתה הנך המחבר של מפרשי הים, נא לאמר לי פירוש דברי חז"ל ברכות (דף יט), אם ראית י"ח שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחרי ביום שמא עשה תשובה שמא סלקא דעתך, אלא ודאי עשה תשובה, ויש לתמוה שכן מי שחכמי התלמוד קורין לו תלמיד חכם, הרי

ודאי שירא שמים הוא, היתכן שיעבור עבירה, אלא התירוץ הוא שעם תלמיד חכם מדקדקין כחוט השערה, שאם הולך ד' אמות בלא תורה כבר נחשב לו הדבר לעבירה, ולעבירה כזאת נתכוונו חז"ל באומרים אל תהרהר אחרינו. והנה אצל מורי ורבי מלובלין ראינו שכל אימת שישב אל הגמרא ללמוד, היה אומר רבנו של עולם שמא אלי מכוון הכתוב ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי, וא"כ הריני מקבל עלי מעתה לחזור בתשובה. למורי ורבי החוזה מלובלין היה די בהרהור תשובה בלבד, אבל לאיש כמוני אינו די בהרהור בלבד, אלא צריך אני לשעה אחת כדי לצמצם דעתי ומחשבתי קודם הלימוד ולקבל עלי עול תשובה, ועל כן אל תתפלא שמצאתני יושב בלא ספר פתוח, וראה רבינו שיש לו רוח"ק, ומאז נתהווה ידידות גדולה ביניהם.

וכן העריך את הרה"ק רבי צבי מרימאנוב זי"ע, פעם בא אלמנה אחת לפניו בטענה שבעלה מת והיתומים נטלו הכל ממנה, ובאו לדין לפני רבינו, ויצא הפסק שצריכה ליתן הכל ליתומים ונשארה עניה גדולה, ואמר לה הרה"ק הנ"ל שרוצה לראות הפסק דין, וקראו כמה פעמים, ואמר לה ששען בחזרה ללבוב ותאמר לב"י"ד שבמי שטענו בדין ויעיינו עוד הפעם בזה, והלכה להבי"ד עד שיעיינו עוד הפעם וראו שבאמת טעו, ופסקו לטובת האלמנה, ורבינו לא מצא מנוח לנפשו מרוב התפעלות מאין ידע הרה"ק הנ"ל שטעו, עד שלאחר זמן ופגשו באיזה מקום, ושאלו רבינו מאין ידע הרבי שטעה, והשיב הרה"ק שדוד המלך אמר בתהלים ומתוקים מדבש ונופת צופים, כשאנחנו לומדים מרגישים מתיקות התורה, ובעת שעייתי בפסק שלכם לא הייתי מרגיש שום מתיקות, הבנתי שאין זה תורת אמת, וכשרבינו בא לחזרה ללבוב אמר לב"י"ד שלו אגן מה נענה אבתריה אם הוא מרגיש מתיקות התורה, מה שאנו לא זכינו לזה, אין שום חיידוש שהרה"ק כוון לפסק האמיתי.

רבינו לא זכה לבנים ובנות, אבל הנציח את שמו בספריו, כי העשיר את ספרות ההלכה והאגדה, והם לתהלה ותפארת בעולם הרבנות, וזכרו לא יסוף גם עכשיו מפי כל אלה שתורתם אומנתם.

נתבקש בישיבה של מעלה, ביום ה' כ"ז אדר ראשון שנת תרל"ה. מסופר שהגאון בעל שואל ומשיב זצ"ל וגיסו הגאון רבי מרדכי זאב זצ"ל הי' להם עיסקא שהי' מונח אצל סופר אחד והוא הי' עושה מסחר בזה והם היו מתפרנסין מזה, לימים קרה השחוח אבד כל סכום המעות והי' להם הפסד כל פרנסתם והגאון בעל שו"ת שואל ומשיב הי' לו עגמ"י גדול מזה כי זה הי' מקור פרנסתו שיוכל ללמוד בהרחבת הדעת ובמנוחה, וכ"ק מרן מהר"ש מבלעזא זי"ע שלח את בנו מרן מהר"ז זי"ע אל הגאון בעל שואל ומשיב לבקר אצלו, והיינו בתורת נחמה לנחמו על אבידתו, ושאל לו מרן מהר"י אם ענין זה מפריע אותו מלימודו, ענה לו הן, כי זה כבר עברו ד' שבועות מהתחלת הזמן ולא למדתי עדיין אלא שש מאות דפים גמרא עכ"ל. וכ"ק מרן מהר"י כשהי' מורז את בניו לעסק התורה הי' מספר עובדא זו שזה הי' הביטול תורה של הגאון בעל שואל ומשיב שבארבע שבועות למד שש מאות דפים גמרא.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לידו תשב"ר המוסדותינו הק' לאנדאן יום ב'

כ"ה העובר ע"ה הפקודים מכן עשרים שנה ומעלה יתן תרומת ה' וגו' לכפר על נפשתיכם.

ב איתא בתרבי"א (רמב"ם פ"ח) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, וצ"ב.

ויתבאר על פי מה שכתב השל"ה הקדוש (מסכת שבתות פ"ח תורה אור) לפרש מה דמבואר בגמרא (שבת פ"ח) שקטרגו מלאכי השרת בשעת מתן תורה מה לילוד אשה בינינו, היינו כיון שהארם מוכשר לקבל טומאה ולחטוא איך נתת לו התורה, על זה אמר לו הקב"ה למשה, אחוז בכס"א כבוד"י והחזרו להם תשובה, כלומר תחזרו ותאמרו להמלאכים שאף אם יחטא האדם יש לו תקנה בחטובה, וגדולה תשובה שמגעת עד אם חבבו (וימא פ"ח), עכ"ה. אכן מתאמרא משמיה דהיה"ק רבי פינחס מקארין זלה"ה (הואב ספרי מדרש פינחס) כי מי שהוא רגיל במדת השקר, לא תועיל לו התשובה, כי הגם ששב אבל כיון שנדבק בקליפת השקר גם תשובתו אינה באמת, עכ"ה.

ובזה אמרתי לפרש הכתוב (איכה ב טו) פצו עליך פיהם, ואח"כ עשה ה' אשר זמם, וכחכ מפני מה הקדים פ"א לעיניו, מפני שהיו אומרים בפיהם מה שלא ראו בעיניהם, ולכאורה צ"ב הא הרבה בעירות היה בידם, ולמה דוקא דבר זה גרם לחורבן ביתם. אמנם לפי האמור י"ל דאף שהיה בידם הרבה בעירות, מכל מקום היו יכולים לעשות תשובה על זה, אך מאחר שהקדימו פה לעין ודברו שקר ומרמה, גם תשובתם לא הייתה אמיתית כיון שנתגלו במדת השקר, וא"כ לא נתקבלה התשובה, ועל כן חרבה עירינו ושמם בית מקדשינו.

ויש"ס מה המדרש (הואב בריבתי ב"ר פ' תהו) ויחן שם ישראל נגד ההר, דא ישראל סבא. וצ"ב למה דוקא יעקב אבינו בא למעמד הנבחר. אך ביאור הענין כי יעקב אבינו מדרתו אמת, ככתוב תתן אמת ליעקב, ולכן כאשר רצה הקב"ה ליתן התורה לבני ישראל המלאכים לא הניחו מחמת שעתידין לחטוא, והקב"ה אמר למשה החזרו להם תשובה, דיכולין לעשות תשובה, אך כל זה הוא רק אם רגילין במדת האמת, ולכן ויחן שם ישראל נגד ההר, דא ישראל סבא, להורות בשעת קבלת התורה דצריכין להתרגל במדת האמת, ועל ידי מהני תשובה והיו יכולין לקבל התורה.

והנה כתב בנעום אלימלך (פ' תרומה) ראש כל המדות רעות הוא מדת השקר, דכל מדות רעות הם נגד מדת האמת, וכשיחזיק עצמו במדת האמת ויטבר מדת השקר עד תכליתו, ממילא הוא מחזיק עצמו בכל מדות טובות ומשבר עצמו ממדות רעות. וכשאדם הוא נשמר ממדות רעות, אז הוא מוכרח לשכניה, והנה מעשה גימטריא מדות, וזה שאמרו ועשו לי מקדש, ו"ל שתתקנו עצמיכם במדות, כדי שאשכנז בתוכם. והווי ועשית קרשים למשכן, היינו שתשבר עצמך ממדת שקר עד תכליתו ולחזק עצמך במדת האמת שהוא היפך שקר, כמו קרש הוא היפך אותיות שקר, ואז תעשה עצמך קרש למשכן היינו שתהיה מוכרח לשכניה, עכ"ה.

ועל פי זה פ"י כ"ק מרן אמר"ר זלה"ה בברך משה (פ' תרומה עמוד רב) הכתוב ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, ופירש"ה היה לו לומר ועשית קרשים, מהו הקרשים, מאותן העומדים ומיוחסין לכן, יעקב אבינו טעו אדירים במצרים וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים, ואמר להם שעתיד הקב"ה לצוות אותן לעשות משכן מברבר מעצי שטים, ראו שהיו מזומנים בידיכם, וראוי להתבונן מפני מה דאג יעקב אבינו דייקא על הקרשים ודא על שאר כלי המשכן, ולפי האמור יובן כי מדתו של יעקב אבינו היא מדת האמת ככתוב (מ"ב ט כ) תתן אמת ליעקב, וקיש גם הוא רומז על מדת האמת בהיותו הידין משקר. ומטעם זה הניו נרמז דייקא אצל הקרשים שעומדים לעולם ולעולמי עולמים, כי הקרשים רומזים על מדת האמת, וכבר נאמר (משלי יב ט) שפת אמת תכון לעד, וכן אמרו חז"ל (ק"ט קושטא קאי, עכ"ה).

ובזה יתבאר התנב"א בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, וטענו המלאכים מה מנוש כי ותכוננו עתיד הוא למחטי קמן, והשיב להם משה דמועיל תשובה, אך כדי שיועיל התשובה צריכין להיות דובר אמת, ועל כן מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, אשר מהם עשו האדנים לקרשי משכן, כן שיהיו עצי שטים עומדים, ולרמז על מדת האמת, ואמר ויקחו לי תרומה מא"ת כל איש, מא"ת אותיות אמת, שיתדבקו בני ישראל במדת האמת, ועל ידי זה מועיל תשובה על כל העבירות ושפיר יכולים לקבל התורה.

וזה שאמר הכתוב כל העובר על הפקודים, היינו פקדי דמרא עלמא, ע"ד (אסתר א ב) ויפקד המלך פקידים, יתן תרומת ה', ואשר ממנו יש עשו האדנים לקרשי המשכן, לרמז על מדת האמת, וממילא אם עברו חלילה על פקודי דמארי עלמא יועיל התשובה לכפר על נפשתיכם.

ואלה הדברים אשר הנני רוצה לומר לפני התשב"ר, הנה אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אך יש עצה

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לידו תשב"ר פרשת תשא תשס"ח לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

להתודות ולפני הבורא ולהתחרט בחרטה גמורה על העבר ולקבל על עצמו מהמיוס והלאה לא ישוב לכסלה עור, והקב"ה שהוא נתנו ומרבה לטוב מותו על כל העונות, אולם התנאי לה הוא שימור כל מוצא שפתיו ויהיה דובר אמת בלבבו, כי אם חלילה הוא שקרן, הקב"ה אינו מאמינו בדבריו שאמרו שהוא מתחרט על מעשיו, שהרי אתה מוחזק לשקרן, ובכדי שיזכו לעשות תשובה ולכפר על העונות צריכין להתהלל לומר תמיד אמת, ולדעת שאמירת שקר הוא דבר מאוס ועבירה גדולה, והתורה אמרה מדבר שקר תרחוק.

ומסופר על איש אחד שבא לבקש דרך תשובה, והורהו צדיק אחד תוקן שריגלו עצמו במדת האמת, ואמר אח"כ שזה שמר אותו מכל חטא, כי לפני כל עבירה היה מחשב מה יענה אם ישאלהו אם עשה דבר זה, הלא יתבייש להודות על האמת, ולעומת זה הרי קיבל על עצמו שלא לומר שקר, נמצא שמדת האמת שמר אותו מכל חטא ועון.

ועל כן תשב"ר הלומדים תורת אמת, דבר זה יהיה יסוד גדול אצלכם שתקבלו על עצמיכם להיות דבוק במדת האמת, חלילה לומר שקר אף פעם אחת, ודבר שקר צריך להיות העבירה הגדולה והדבר המאוס ביותר. ועובדא דיענא דהוה אצל א"ו הקדושת יו"ט זלה"ה וכן היה אצל א"ו העצי חיים זלה"ה שאם אחד ענה שקר לפניו לא היה יכול שוב להסתכל על פניו על שאמר דבר שקר. והוא יסוד גדול ביראת שמים וגם בנימוסי אנושי שמרגילים עצמם לומר תמיד אמת, והשקר צריך להיות מאוס ואסור וירעד ויפחד מלדבר דבר שקר, והאמת יהיה נהיר לרגליכם.

והשי"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה להיות דובר אמת בלבבו, להתדבק במדת האמת, ולעסוק בתורת אמת, ה' אליהיכם אמת וחותמו אמת, וכאשר נדבק עצמינו במדת האמת נזכה להיות דבוק בתר"ק ובקב"ה, ונזכה לילך תמיד במדת האמת, ונזכה לבית גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לידו תשב"ר המוסדותינו הק' לאנדאן יום ב'

זה יתנו כ"ה העובר ע"ה הפקודים מחצית השקף בשקף הקדוש, איתא במדרש (פיין ברוח"ק תרומה דף קנז) ובספיקא רבתי פ"ח) נתקשה משה במחצית השקל על שנטל הקב"ה מטבע של אש מתחת כסא הכבוד ואמר לו כזה יתנו. ויש להבין מטעם נתקשה משה בזה, ומפני מה הראה לו הקב"ה דיקא מטבע של אש.

ואפ"י על פי מה דפליגי במסכת בבא קמא (דף כ"ב) רבי יוחנן אמר אשר משום חציו, וירש לקיש אשר משום ממונו, והקשה בנימוקי יוסף (ש"ס) למי"ד אשר משום חציו, שנחשב כאילו בידו הבעירו בעצמו כל האש, אם כן היכי שרינן ערב שבת עם חשיכה להדליק את הנרות והולקתה הולכת ונגמרת בשבת, הא נחשב כאילו חשיכה הוא בעצמו הכל בשבת, וק"ו הוא ממכביר את הבעירה שחייב אפי"פ דהוא אל נמכוין להבעיר גדיש של חבירו כלל, והכא עיקר כוונתו היא שתדליק ותלך בשבת. ותיריך דהא דמחייב באשור משום חציו, משום דהוי כדורק החץ, שבשעה שיצא החץ מתחת ידו באותה שעה נעשה הכל, ולא חשבינן ליה מעשה דמכאן ודמכאן, וכן הדין לענין שבת, דכי איתא מערב שבת אחת, והשיב כמאן דאגמיימי בידיה בהווי אעתיא דלית ביה איסור, עכ"ה.

והנה כתב א"ו זלה"ה בגיטב פנים (שקלים אה ט) לפרש הכתוב כי תשא את ראש בני ישראל, ולכאורה ראש' למה לי. דהנה הזמן לקבל עליו עבודת הלב עבודת מלך מלכי המלכים מהיום והלאה, הוא בתודש אדר, כי אז זמן קבלה בלב, כמו שאמרו (שבת פ"ח) הדר קבלוה בימי אחשוורוש. והנה ימי הילדות נקרא ראש כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג ג"מ) הוי קל לראש, ע"יש בברטנורא. וזה שאמר כי תשא את ראש בני ישראל, ימי הנעורים, הפקודיהם, לחסרונם, ונתנו א"י"ש כופר נפשו לה, לכפר על מה שפגם בהיותו איש בימי נעוריו, ולזה יתנו מחצית השקל דוקא, כי ימי הנעורים והזקנה מטבע שלימה, ובתודאי ימי שיש לו מח בקדקו מתעורר בימי הזקנה להשכיל להטיב, ועל כן העיקר לתקן מחצית ימי הביכורים, ועל זה צוה ה' לתת מחצית השקל לכפר על ימי הנעורים, כי מחצית השני ימי הזקנה הם תרומה לה, עכ"ה.

ובזה יתבאר מה שהראה הקב"ה למשה מטבע של אש, להורות על מעלת ימי הנעורים שהוא כהולקת אש שנגרר אחריו כל ימי החיים, ואם זוכים מדליקין אז אש דקדושה בקרב האדם הבעיר בקרב לו ימי חייו להתנהג בדרך התורה והיראה, ולזה כאשר צוה ה' ליתן מחצית השקל לכפר על ימי הנעורים, הראה הקב"ה מטבע של אש, להורות שימי הנעורים הם דומים לאש וכל חיי האדם נגרר אחריה, ולזה צריך כפרה כדי להתקיים בשלימות.

ובדרך זה יל"פ מה דמצינו במדרשי ז"ל (אסתר פ"ט ס"ד) שמדרכי הצדיק קבץ כ"ב אלף תשב"ר והתפלל עמהם, ובה נכתבלה גזירת הרשע, ולכאורה צ"ב כמה גדלה מעלת תפלת התשב"ר, ואם כי אמרו חז"ל (שבת ק"ט) אינו גדלה מעלת הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא, מכל מקום זה עצמו

צריך ביאור דהא לאיך גיטא התינוקות כמעט לא קיימו מצות התורה ואין להם עדיין שום זכותים, משא"כ הגדולים יש להם זכותים רבים מצד צדקיהם ועושים על מצוות התורה, ותפלותיהם אריים ביותר להתקבל. אמנם לפי האמור י"ל כי מאחר שימי הנעורים הן היסוד לימי העמידה, והתנהגות האדם בימי העמידה תלוי בהינכו בימי נעוריו, על כן חזי לאצטרופי בימי הנעורים כל הזכותים אשר יעשה האדם בשנות העמידה, ולזה גדלה מעלת תפלות התשב"ר, שהרי כשהתינוקות מתפללין עתה בימי נעוריהם, הרי הם מדליקין כח האש על כל התפלות שיתפללו ועל כל המצוות שייקיימו במשך ימי חייהם וזה נצטרף להם עתה, נמצא שגם הם יש להם זכות כמו הגדולים, ויתר על כן יש להם הזכות שהוא הבל פיהם שאין בהם חטא, ושפיר הועילה תפלתם נכתבל גזירת המן.

וברבות יצרופה בזה להתשב"ר, הנה המהנכים משקיעים בכס כחות רבות, וכולם הן יסודות לימי העמידה, יעזור השי"ת שיבנה מכם יסודות חזקים לימי חייכם. התלמוד תורה דפה תנייד בפקודתו של כ"ק מרן אמר"ר זלה"ה, על ידי הרב אב"ד דקהליתנו שליט"א והנהגלה שהוציאו אותם מכת א"ו הפועל, תל"ית הוא מוסד נאה ומפואר פה בעיר מאנטשטעטער יצ"ו, הלא מציע הוא ותתי נפשי, במסירות נאמנה.

ומודעת זאת כי תשב"ר הם פעלו בתפלתן את הישועה בימי מרדכי ואסתר, וכחם גדול גם בימינו אלה, וכמ"ש מרן דו"ט זלה"ה בדרבי יואל (פ' ויחי עמוד קמט) דתלמידו דכמים ולומדי תורה בזמן הזה אינם כלל בסוג שהיו הקדומים, אבל תשב"ר הלא גם מימות קדם לא היו בעלי השגות כלל, והחשיבות שלהם מפני שתורתן היא הבל שאין בו חטא, וזה נשאר להם גם בזמן הזה, ודבר זה לבר נשאר על בחינה של דורות הקדומים, וכמו אז כן עכשיו תורתם הבל שאין בהם חטא, עכ"ה. ותענו כמה גדול כחכם, הנכם אתם הכלל ישראל של דורות הבאים, וכחכם גדול עתה בימי הנעורים בכל תפלה ובכל עובדא טובא.

ויש לרמז במאמר הכתוב כי תשא את ראש בני ישראל, ולכאורה מלת איתור. אמנם י"ל על פי מה שכתב בדרך פיקודין (מצה י"ח) במצות קדש לי כל בכור, שצונו הבורא להקדיש כל צורת ראשית, דהיינו בכור פטר רחם, וראשית פרי אדמתינו וראשית דגנינו וראשית עריוטנו, וכן מחויבים אסחננו לשעבד בכל יום, דהיינו ראשית וראשית מחשבותינו בעמדינו ממטותינו, וראשית דיבורינו וראשית מעשינו, והראשית הוא היסוד לכל, כי לו משפט הכבוד והאור והימשכו הנעפנים, מה שאין כן כשאנו שעבד ראשית לה' או נאמר עליו (תהלים לו ה) יתיצב על דרך לא טוב, ומתיצב בראשית מעמידו בדרך לו"ה טוב, או ח"ו יושמן מזה רע לא ימאס, עכ"ה. וזה אומר כי תשא את ראש בני ישראל, היינו לישא את ראש של כל דבר וראשיתו של כל יום ויום לשם שמים.

והנה בהתחלת היום מברכין ברכת התורה, ונתחן מאד שתלמדו פירוש המלות של ברכת התורה וברכת אהבה רבה, למען תבינו מה שמתפללים ומבקשים להשי"ת, להבין מה שאנו מתפללים בכל יום ויום ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד וכו' והאר עינינו בתורתך, והוא מפלאי תמים דעים שנתן דעה בינה והשכל בכשר ודם שהוא דבר גשם שיוכל להבין התורה הקדושה שהוא כולו רוחני, ובאמת אי אפשר להבין התורה מבלי הקדמת התפלה, וכמ"ש מרן דו"ט זלה"ה בדברי יואל (פ' במדבר עמוד כח) על נאמרום ז"ל (ויחזקן מה) שמעתתא בני צלותא, דהיינו דלהבין שמעתא על בוריה ובפרט לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, בעי צלותא, צריך להסתכל ולבקש החיים ממי שהחכמה שלו, שיאיר עיניו להשיג האמת בתו"ק, עכ"ה. וכאשר האדם משיג בפנשו שטעמו אינו יכול להבין התורה הקדושה, אלא הכל הוא חכמה עילאה שהקב"ה משפיע לו, או הוא יודע שכל עת ובכל זמן שהוא יושב ללמוד ואינו מבין הוא פונה להקב"ה ומתפלל אליו שיאיר עיניו במאור התורה, והשי"ת שומע תפלת כל פה וזוכים להבין ולהשכיל לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

והשי"ת יעזור שיהיה לכם הצלחה וסיעתא דשמיא, ותזכו לעסוק בתורה ולהתעלות בהורה ויריש בנחת ושמחת הלב, וההורים ירוו מכם רב נחת ויוזכו לגדל כל יו"ה לתורה ויר"ש ומדות טובות, עדי נזכה לביאת גואל צדק בב"א.

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שלימ"א

לתלמידי ישיבת אור שרגא דווערעצקי יום ב' ויקהל תשס"ח לפ"ק

בתדרו הפרטי במתיבתא

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, דקדקו המפרשים על אומרו לעשות אותם, והלא מצות שבת הוא בשב ואל תעשה, ואם כן היה לו לומר שלא לעשות אותם.

ויתבאר על פי מה שכתב בתולדות יעקב יוסף (פ' קדושים) על דרשת חז"ל (ברכות לג'): ועתה ישראל מה ה' אליהך שואל מעמך כי אם ליראה (דברים י"ב), אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא, אין לגבי משה יראה מילתא זוטרתא היא. ותמהו המפרשים דאם לגבי משה רבינו היתה היראה מילתא זוטרתא, אכתי לכל ישראל לאו מילתא זוטרתא היא. אך הכוונה לגבי משה, היינו אותו הדור שהיו לגבי משה רבינו, אצלם היתה היראה מילתא זוטרתא, כי משה רבינו השפיע יראת שמים לכל סביביו, וכל אותו הדור שהיו אצלו בניקל היה להם לאחוז ביראת ה' כל הימים, עכ"ד. **ובזה** יתבאר הכתוב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ועל ידי ההתאספות, מה שנקהלו והיו במחיצתו של משה רבינו, בזה עצמו ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ואין הכוונה על מצות שבת בפרטיות, אלא על כל מצות התורה, שעל ידי שעמדו לפני משה רבינו, אף באין אומר ואין דברים נשפע עליהם יראת שמים, וכאלו אמר אליהם בפירוש אלה הדברים אשר צוה ה' לעשותם אותם, שיעשו רצון הבורא ית"ש.

והמעט שהקהילם משה רבינו לצורך זה בעת ההוא טרם שציוו על מעשה המשכן, י"ל שהוא ע"ד (אבות פ"ג מ"ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, והנה במשכן היה השפעת התורה, כמ"ש (שמות כה כב) ונודעתי לך שם, ועל כן טרם שצוה על בנין המשכן שמשם היתה השפעת התורה, הקהיל משה רבינו את כל בני ישראל אצלו שישפיע עליהם יראה בסביבתו, ואח"כ היה יכול לצוות על בניית המשכן שהשפיע תורה.

עוד י"ל בביאור הכתוב ויקהל משה וגו', ודקדק באור החיים הקדוש, צריך לדעת טעם שהוצרך לומר ויקהל, אחר שהוא דבר הרגיל בכל עת אשר יצוה דבר ה'. אמנם י"ל על פי מה שהביא האלשיך הקדוש (פ' תשא) בשם הר"ש אלקבץ ז"ל טעם על מה שצוה השי"ת לתת מחצית השקל ולא שקל שלם, כדי להורות את בני ישראל יחס אחדותם, לכל יעלה על לב איש שהוא נפרד מחבירו, אלא כאילו כל אחד חצי, ובהתחברו עם חבירו נעשה אחד שלם, עכ"ד. ובכן כאשר רצה משה רבינו לצוות אותם על נדבת המשכן אשר אחד מהם היה לאדנים שעשו ממחצית השקל, לזה הקהיל אותם משה רבינו, להורות על ענין זה שיהיו באחדות, ורק אחד עם חבירו הוא בשלימות.

או יאמר בביאור הענין שהקהיל משה רבינו יחד צדיקים ובינונים, להורות שכל ישראל כולם חשובים בשוה אצל הבורא, והורה להם דבר זה כאשר צוה על עשיית האדנים למשכן שהיה ממחצית השקל, ובמחצית השקל כתיב העשירי לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל, העשירי רמז על העשירים בתורה ומצות, והדל רמז על אלו שהם עניים ודלים מן המצות, ושניהם יתנו סכום אחד של מחצית השקל, שלא יחשוב שום אחד מישראל שחבירו חשוב ביותר ממנו אצל הבורא, ואין עבודתו חשובה אצל השי"ת כל כך כעבודת חבירו שהוא במדרגה גבוה ממנו, וכמו האדנים שעשו ממחצית השקל לא היה שום אדון גדול מחבירו וכולם היו בשוה, כמו כן אצל הקב"ה כל בני ישראל שוים לפניו, קטן וגדול שם הוא (איוב ג יט), ועבודת כל נפש מישראל באיזה מדרגה שהוא חשוב מאד אצל הבורא.

ובכן כאשר נקהלו הנה צעירי בחורי חמד מעיר אחרת, הנה הקב"ה מלא כל הארץ כבודו וגם התוה"ק הוא בכל מקום, ובכל מקום שדרים כולם חשובים אצל הבורא, צריכים לעסוק בתורה ויראת שמים, וכל שיראת חטאו קודמת לחכמתו מתקיימת, עברו ימי השוכבים ושמעתי שלמדתם בהתמדה שעות רצופות, אבל העיקר הוא שיהיה יראת חטאו קודמת לחכמתו, ואזכיר מילי טבא מכ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה בדרך משה (פ' לך עמוד נח) בביאור הא דק"ל (מנחת לו). כשהוא מניח מניח של יד ואחר כך מניח של ראש, וכשהוא חולץ חולץ של ראש ואחר כך חולץ של יד, דאמר קרא (דברים ו ח) והיו לטוטפות בין עיניך, כל זמן שבין עיניך יהו שתיים. הדנה ראשית חכמה יראת ה', ותורה בלא יראה אינה כלום, וכדאיתא במס' שבת (דף לא): מכריו רבי ינאי, חבל על דלית ליה דרתא (יראת שמים) ותרעא (תורה) לדרתא עביד. והנה תפילין של יד רומז ליראה, לאשר היא כנגד הלב, והיראה תלויה בלב ככתוב (דברים ה כו) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי. ותפילין של ראש רומז לתורה הנלמד על ידי המוח שבראש, וזהו הרמז כל זמן שבין עיניך יהו שתיים, שכל זמן שיש בו התורה הרמוזה בתפילין של ראש, צריך שיהיה עליו היראה הרמוזה בתפילין של יד, עכ"ד.

והשי"ת יעזור שתזכו לשבת באהלה של תורה וללמוד בהתמדה, וכל המשפיעים יהיה להם הצלחה וסייעתא דשמיא להדריך אתכם לתורה ויר"ש, משנכנס אדר מרבין בשמחה, בשמחת התורה, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

אוצר הגנוז

(המשך ממעמד א)

ובשרת קרן לדוד (שם) ובלבושי מרדכי (שם) התיירו לצוות לעכ"ם לכבות העלעקטער בליל שב"ק בדאיאק הפסד גדול שניחם לדלוק כל משך השבת מטעם הנ"ל דליאק איסור כביוב מה"ת בנר עלעקטער בדמכות ל"ש כביוב אלא אם הוא כדי לצרף ומעתה אפי' למד משאצ"ל חייב ליכא כביוב עלעקטער אלא שבות וע"י עכ"ם היו שבות דשבות וש"י לצורך מצוה או קצת חולי או הפסד מרובה, וה"נ בניד"ד אם הוא הפסד מרובה וכו' יע"ש.

ויוצא לנו לפ"ז בכל כיוצא שנסאר גרות עלעקטער דלוקים והוא לו הפסד מרובה שניחם לדלוק כל השבת כולה, וכן בנשאר דלוק עלעקטער בתוך שישן שם ומפריע לו השינה דמותר לומר לעכ"ם לכבותו מטעם שבות דשבות לצורך הפסד ולצורך גדול (פ"ר הגו').

בדין אכילת אמעריקאנע ניסלעך בשבת

כל העושה בו מלאכה יומת. האחרונים דנו בדין קלויף גרעינים ובוטנים בשבת, בגמרא מבואר דאסור למולל מלילות [דהיינו שמולל ומפרק את החיטים הדבוקים בתוך השיבולת] בשבת, ובשריע (סי' ש"ז) נחלקו המחבר והרמ"א, אם מותר לעשות זאת אם עושה כן בשנינו, דהיינו שלוקח גרעין גרעין ומולל אותו בראשי אצבעותיו ואוכל, או שגם במקרה כזה יש בדבר איסור ואין לעשות כן בשבת, ורק במקרה שהחיטה כבר היתה מפורקת מאתמול, ורק נשארה עדיין בקליפה מותר להוציא אחד אחד סמוך לאכילה].

ובכר כתב המג"א שאין היתר למה שנהגו לפרק את הקטניות מתוך השרביטים שלהם, וכפי שהביאנוהו כל הפוסקים. ועיין בערוך השולחן (סי' ש"ט ס"ה) שכתב זלפ"ז ל"צווח על מה שנהגו כמה לאכול הקטניות כמו ארבעים ובאבע"ס כשהן בשרביטין, ופורקין אותן ממש מהשרביטין ואוכלין, והרי זהו מפרק גמור והם אינם מוללין אלא משברין ומוציאין האוכל, וכפי הנראה לא לבד שאסור, אלא חיוב חטאת יש בזה שהרי זהו מפרק, והנה על קטניות שקורין ארבעים יש שתיירו דכיון דגם השרביטין ראוים לאכילה אין זה מפרק, אבל מה נעשה בבאבע"ס דאלו אין ראוים לאכילה, וגם בארבע"ס לא לא השרביטין, ובשבת יוציא אחד אחד לאכלן מיד, וכבר צווחו על זה גאוני עולם ואין שום היתר בזה.

והשריע הרב (סי' ש"ט ס"ט) כתב לבאר החילוק שבאגוזים ושקדים על הקליפה הקשה יש קליפה ירוקה, ויסוד דיישה הוא באופן שמוריד את הקליפה החיצונית, ולפ"ז כתב ג"כ בפסקי הסידור דאסור לפצח כל מיני קטניות שדרך להוציאם מהקליפה החיצונית ולאכלם, כיון שהוא דיישה, ועיין קצות השולחן (ח"ב סי' קכ"ג ס"ג ס"ה) שהאר"ק מאוד לבאר הוראתו.

אולם באמת המנהג הוא להקל בזה וכמו שהארכו הרבה מהפוסקים [מהרש"ג (ח"ב סי' קח), חלק ל"ו סי' קח], דברי ישראל (סי' צ"ז) חלקת יעקב (אורח סי' קלג), קנין תורה בהלכה (ח"א סי' פ"ו).

ויסוד ההיתר הוא ע"פ יסוד מלאכת דיישה שכתבו האגלי טל והשבתת השבת, וכ"כ המהר"ש"ג שם, שהוא רק דבר שדרך הדישה שלו הוא לעשותו בשדה, ויש מעטים שלוקחים לעשות מהם מלילות וכדו', אבל עיקר גידולם הוא לצורך דיישתם בשדה ולעשות מהם כרי, אבל בוטנים וגרעינים שסיבת גידולם הוא דווקא לקחתם הביתה ולפצחם סמוך לאכילתם, אפילו אם יש כאלו שעושים זאת גם בשדה אין זה דרך דיישה שאסרה תורה, שמה שנמכר כך עם הקליפה ביחד הוא בכדי שלא יטנף עד זמן האכילה [או בשביל שלא יתיישן ויאבד מטעמו כמו כשהוא חזש] לא נחשב למלאכת דש. ובמסיבה זו ג"כ מותר לקלוף ביצים מקליפה הקשה שלהן. ובחלקת יעקב כתב שם, שהוה הביאור ג"כ בדברי הח"י אדם (ח"ב כלל יד סי' א) שכתב וז"ל, ז'כן יש לזהר מלהוציא האגוזים מקליפה ירוקה שעליהן וכן השומשמן מן הקליפה, ודוקא דברים שדרך דיישה בכך, מה שאין כן כשקולף אגוזים מקליפתן הקשה וכן שאר פירות מקליפתן וכו', בכ"ז לא שייך בו דיישה שהרי אין דשין אותן, עכ"ל.

ועוד הוסיף בחלקת יעקב לטעון, שמאחר ובוטנים בלי קליפה נפסדים ואינם כשאר חיטין וקטניות שיכולים לקלפם ולהשאירם, ומשום כך גם מולחים את הבוטנים למען יעמדו לימים רבים, הרי זה דומה לטום ובצל שמתור לקלפם בשבת ואין בזה משום דיישה, [אמנם הפמ"ג (ח"א סי' ש"ט ס"ה) השאר גם דין זה בצ"ע מדוע בשומים מותר לקלוף קליפת החיצונית, אך הרמ"א כתב במפורש בסוף סי' שכא שמוותר, וכן נקטו כל הפוסקים].

אמנם בשרת שבת הלוי (ח"א סי' פג, ח"ג סי' מב) כתב, שהגם שלהורות לאחרים אינו מורה להחמיר כיון שיש להם על מי שיסמוכו, מימ מנהגו ומנהג תלמידיו להחמיר בקלויף הבוטנים בשבת, בפרט שפני שראה בעיניו שיש בזה מסחר גדול בבוטנים לאחר קלופם דווקא, וא"כ יש בזה כבר חשש של דבר שדרב דיישה בשדה.

לע"נ הרדה"ח ר' ישכר דוב ב"ר יצחק אייזיק הלוי ע"ה - נפטר י' תמוז תשס"ז

כל הזכויות שמורות © על פי דין תוה"ק או אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגליונינו בלי רשות כתב מהמערכת הרוצה לנדב גליון. לפרסם מודעות. להאיר ולהעיר. יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845) - לקבל ע"י פעקס: #733 1405 244 4000 Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 203 Suite #14 Monroe N.Y. 10950